Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In-, door- en uitstroom nieuwkomers 16+: knelpunten en oplossingen

Onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder

September 2026

Dit rapport geeft een beeld van de knelpunten en mogelijke oplossingen in het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder (16+). Voor dit onderzoek spraken we in 4 regio's met directies en besturen in het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), gemeenten en nieuwkomers. Zij herkenden de knelpunten die we in dit rapport beschrijven. Die knelpunten zijn niet nieuw: ook andere onderzoeken en rapporten wijzen daarop. Daarom focussen we in dit rapport vooral op de oplossingen.

Voorwoord

Goed onderwijs en een soepel doorlopende leerlijn: daar hebben alle jongeren in Nederland recht op. Ook nieuwkomers van 16 jaar en ouder. Dat is voor deze jongeren echter niet vanzelfsprekend. Onze gesprekspartners uit het onderwijs, van gemeenten en nieuwkomers zelf noemden het grote aantal verhuizingen en de fluctuerende bekostiging als belangrijke bemoeilijkende factoren. Nieuwkomersjongeren komen vaak niet op het bij hen passende onderwijsniveau terecht. Ze hebben stabiliteit, een duidelijke regie op hun onderwijsproces en een vast aanspreekpunt nodig. Wij en ook anderen rapporteerden eerder over de problematiek en we zien helaas weinig vooruitgang.

Toch blijven we hoop op verbetering houden. Niet dat het eenvoudig is, maar we weten wel hoe het beter kan. Het is vooral een kwestie van het beter benutten van al bekende oplossingsrichtingen. Duidelijk is dat een groot deel van de oplossing zit in een stabieler opvangsysteem, met minder verhuizingen en een bekostiging die minder fluctueert. Het gaat daarnaast om duidelijke regionale en lokale verantwoordelijkheden en afspraken, onder meer over wie de regie heeft en over de communicatie.

Voor verbetering is stabiliteit en samenhang in de aanpak nodig. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat ook deze jongeren het onderwijs krijgen dat zij nodig hebben om op hun eigen niveau mee te kunnen draaien in de Nederlandse samenleving. Nog los van het punt dat ze er recht op hebben, is het belangrijk voor hun ontwikkeling en voor die van de samenleving als geheel.

Alida Oppers
inspecteur-generaal van het Onderwijs

Samenvatting

Het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder vindt plaats in een complex systeem. Daarbinnen ontstaan diverse knelpunten. We deden onderzoek naar deze knelpunten, maar vooral naar de oplossingen. Het onderzoek bestond uit een analyse van de schoolloopbanen, literatuuronderzoek en gesprekken met betrokkenen in het voortgezet onderwijs, het mbo, gemeenten en nieuwkomers zelf.

Een belangrijk knelpunt is dat nieuwkomers niet altijd op het onderwijsniveau terechtkomen dat bij hen past. Daardoor blijven talenten onbenut. Hoewel het onderwijs hiervoor verschillende oplossingen kent, worden die niet altijd optimaal benut.

Ook in de randvoorwaarden zijn er knelpunten en mogelijke oplossingen. Het blijft belangrijk om te werken aan een stabiel opvangsysteem. Dat zorgt voor meer emotionele en sociale stabiliteit voor de nieuwkomers zelf, maar ook voor meer stabiliteit in de bekostiging van het onderwijs. Het geeft meer duidelijkheid in de benodigde huisvesting voor het onderwijs, leerlingenvervoer en personeelsbeleid voor de scholen en mbo-instellingen.

Ten slotte blijft het belangrijk dat partijen zowel lokaal als in de regio, werken aan een betere samenwerking. Er zijn veel partners betrokken bij het onderwijs aan nieuwkomers. En er is veel onduidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is, wie de regie voert en welke afspraken er zijn gemaakt. Het is daarom belangrijk lokale en regionale (schriftelijke) afspraken te maken, verantwoordelijkheden te verdelen, afspraken en vorderingen te evalueren en verbeteringen aan te dragen.

Aanleiding voor het onderzoek

Uit ons toezicht op nieuwkomersonderwijs constateerden we knelpunten. Daarnaast hadden we zorgen over de kwalificatie, socialisatie en allocatie[1] van nieuwkomers van 16 jaar en ouder. Zo bleek dat de wet- en regelgeving en de financiering van het nieuwkomersonderwijs complex zijn, waardoor het voor betrokkenen vaak onduidelijk is wat de taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn. Daarnaast is onduidelijk in hoeverre nieuwkomers van 16 jaar en ouder een startkwalificatie halen. Ook bestaat de indruk dat er veel verzuim is. Hoe groot het probleem is, waar precies de knelpunten in het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder zitten en welke oplossingen denkbaar zijn voor deze knelpunten, was nog onduidelijk.

Wat hebben we onderzocht?

Om vanuit verschillende invalshoeken zicht te krijgen op de knelpunten in het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder en vooral om oplossingen aan te dragen, hebben we:

- een verkenning uitgevoerd naar de financiering van het onderwijs;
- in kaart gebracht welke wet- en regelgeving van toepassing is;
- literatuuronderzoek gedaan naar welke factoren invloed hebben op het onderwijs aan nieuwkomers;
- de schoolloopbanen van nieuwkomers in beeld gebracht;
- in 4 regio's gesprekken gevoerd met betrokkenen bij het nieuwkomersonderwijs (directie en besturen voortgezet onderwijs , mbo-instellingen, gemeenten) en met nieuwkomers zelf.

In dit rapport beschrijven we de knelpunten en mogelijke oplossingen voor de knelpunten die in de gesprekken naar voren kwamen. In verschillende kaders geven we meer achtergrondinformatie over wet- en regelgeving, financiering van het onderwijs en randvoorwaarden die belangrijk zijn voor de kwaliteit van het nieuwkomersonderwijs. Daarbij merken we nogmaals op dat het nieuwkomersonderwijs in Nederland complex is. Vanwege de leesbaarheid van het rapport hebben we ons daarom beperkt tot de hoofdlijnen. Sommige oplossingen passen alleen in een specifieke situatie, bij een specifieke gesprekspartner of in een specifieke regio. Die oplossingen hebben we niet in dit rapport beschreven. Voor meer achtergronden bij het onderzoek verwijzen we naar het technisch rapport dat op onze website staat. Eerst bespreken we hoe de schoolloopbanen van nieuwkomers in grote lijnen verlopen.

Nieuwkomers van 16 jaar en ouder: hoe verloopt hun schoolloopbaan in Nederland?

Tijdens de schooljaren 2014-2015 tot en met 2019-2020 hebben zich in totaal 15.107 16- en 17-jarige nieuwkomers[2] gevestigd in Nederland. De instroom verschilt per schooljaar met als hoogtepunt het schooljaar 2015-2016 met ruim 4.000 nieuwkomers. Daarna nam de instroom af tot ruim 1.700 in 2019-2020. Driekwart van de nieuwkomers kwam uit landen buiten Europa. Om de schoolloopbanen te kunnen beschrijven, kijken we meerdere jaren terug (tot 2014-2015). Van de nieuwkomers die na 2019-2020 naar Nederland kwamen, is het verloop van hun schoolloopbaan nog niet bekend. Daarom zijn zij niet meegenomen in de onderstaande beschrijving en eindigen de analyses in het schooljaar 2019-2020.

Hoe zien de schoolloopbanen van de nieuwkomers eruit?

- Meer dan driekwart van de nieuwkomers staat in het schooljaar dat ze naar Nederland zijn gekomen of het schooljaar daarna ingeschreven in het voortgezet onderwijs (vooral eerste opvang anderstaligen (eoa)).
- Nieuwkomers stromen na het voortgezet onderwijs vooral door naar de entreeopleiding van het mbo en veel minder vaak naar hogere mbo-niveaus, hbo of wetenschappelijk onderwijs.
- Vervolgens gaat een deel na afronding van de entreeopleiding ook verder naar een mbo 2-, 3- of 4-opleiding.
- Een klein aantal nieuwkomers volgt op een moment in de 5 jaar na vestiging in Nederland hoger onderwijs.
- Ongeveer een vijfde van de nieuwkomers heeft in de 5 jaar na vestiging in Nederland in geen enkel schooljaar ingeschreven gestaan in het onderwijs.

Hoe succesvol zijn de nieuwkomers in het onderwijs?

- Van de nieuwkomers die onderwijs in Nederland hebben gevolgd, behaalt 45 procent binnen 5 jaar een mbo-diploma. Meer dan de helft van de nieuwkomers behaalt in die tijd geen diploma. Het kan zijn dat zij later een mbo-diploma of een diploma in het hoger onderwijs halen.
- Zoals wij hierboven aangeven volgt ongeveer een vijfde van de nieuwkomers geen onderwijs in Nederland. Een deel daarvan heeft wellicht onderwijs gevolgd in het land van herkomst. Voor het andere deel betekent dit dat zij niet over een startkwalificatie beschikken. Uit de Staat van het Onderwijs 2026[3] blijkt dat jongeren zonder startkwalificatie een slechtere positie op de arbeidsmarkt hebben vergeleken met degenen die wel een startkwalificatie hebben behaald op een mbo 2- of mbo 3-opleiding.

Wat zijn de belangrijkste knelpunten en oplossingsrichtingen die uit ons onderzoek naar voren kwamen?

[1] Dit zijn de kernfuncties van het Nederlandse onderwijs: het leren (kwalificatie), de vaardigheden aanleren om mee te doen en bij te dragen aan de samenleving (socialisatie), en de weg vrijmaken naar vervolgonderwijs en arbeidsmarkt (allocatie, waaronder selectie en gelijke kansen).

[2] Personen die volgens de gemeentelijke bevolkingsregisters zich via migratie voor de eerste keer op 16- of 17-jarige leeftijd in Nederland hebben gevestigd en op het moment van immigratie een niet-Nederlandse nationaliteit hadden.

[3] Inspectie van het Onderwijs (2026). De Staat van het Onderwijs 2026. Utrecht. https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/2026/04/15/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2026

In deze paragraaf beschrijven we de belangrijkste knelpunten die in de gesprekken naar voren kwamen. Dit zijn knelpunten op verschillende niveaus. Uit de gesprekken kwam duidelijk naar voren dat sommige knelpunten in het onderwijs veroorzaakt worden door factoren die buiten het onderwijs liggen. Daarnaast hangen knelpunten met elkaar samen. Dat maakt het tot een ingewikkeld geheel van knelpunten en oplossingen. We beschrijven daarom eerst de knelpunten en mogelijke oplossingen in de randvoorwaardelijke zin op landelijk en lokaal niveau, voordat we de knelpunten in het onderwijs beschrijven.

Randvoorwaarden - landelijk

Knelpunt: verhuizingen
Respondenten noemen het grote aantal verhuizingen van nieuwkomers als een van de belangrijkste oorzaken voor verschillende knelpunten binnen en buiten het onderwijs. Nieuwkomers verhuizen vaak. Dit geldt met name voor asielzoekers en in het bijzonder voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers). Vooral de amv'ers vormen een kwetsbare groep die veel aandacht en stabiliteit verdient en begeleiding nodig heeft door vertrouwde coaches en docenten. Door fluctuerende aantallen nieuwkomers is er onzekerheid in de bekostiging van het onderwijs, zijn er problemen met onderwijshuisvesting en is het ingewikkeld om voldoende personeel met de benodigde expertise aan te trekken en te behouden. Dat zorgt voor onzekerheid bij de nieuwkomers. Zij hebben beperkte mogelijkheden om stabiele relaties op te bouwen en verliezen onderwijstijd doordat in- en uitschrijving niet op elkaar aansluiten. Daardoor daalt soms hun motivatie om naar school te gaan, met toenemend verzuim als gevolg. In veel gevallen moeten nieuwkomers op (zeer) korte termijn verhuizen en is het voor hen vaak onduidelijk waarheen ze moeten verhuizen. Hierdoor is het voor scholen onduidelijk waar de nieuwkomers naartoe zijn gegaan. Een soepele doorstroom met een goede, warme overdracht van de nieuwkomer en de gegevens is dan niet mogelijk.

Mogelijke oplossing
- Stabiliteit: zowel voor de nieuwkomers als voor het onderwijs is stabiliteit van groot belang. Een oplossing hiervoor is om verhuizingen te vermijden en minderjarige nieuwkomers niet in (crisis)noodopvanglocaties te plaatsen. Als een nieuwkomer toch verplaatst wordt, kan het een goede oplossing zijn om de nieuwkomer in de gemeente of in de regio te houden.

Knelpunt: bekostiging
Scholen worden per individuele nieuwkomer bekostigd (zie kader Hoofdlijnen financieel kader voor het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder). Fluctuaties in het aantal nieuwkomers op scholen zorgt daarom voor fluctuaties in de bekostiging van het onderwijs. Daarmee is het ingewikkeld om langetermijnbeleid te voeren.

Mogelijke oplossingen
- Ontschotting: een van de oplossingen die in de gesprekken naar voren kwamen, is de ontschotting van de middelen tussen voortgezet onderwijs, middelbaar onderwijs en gemeenten. Ook een betere samenwerking en afstemming van de inzet van financiële middelen zou helpen. De financiering van het voortgezet onderwijs kan bijvoorbeeld worden gebruikt om voor oudere nieuwkomers een eoa in een mbo-instelling te financieren. Het is belangrijk dat mbo-instellingen en eoa's afspraken maken over de verdeling en de inzet van middelen wanneer het gaat om nieuwkomersleerlingen die te oud zijn voor het eoa. Het mbo ziet extra geld voor taallessen, bijvoorbeeld gefinancierd uit de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) of inburgeringsgelden, als een mogelijke oplossing.
- Maatwerkconstructies: daarnaast zijn ook flexibele maatwerkconstructies denkbaar. Een voorbeeld is dat de gemeente een oriëntatietraject betaalt, waarbij de nieuwkomers ingeschreven blijven in het voortgezet onderwijs waar ze taalonderwijs volgen. Het is belangrijk dat de leerlingen kwalitatief goed onderwijs krijgen, waarbij ook zicht is op de kwaliteit van het aanbod door niet-onderwijsinstellingen.

Hoofdlijnen financieel kader voor het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder

Er zijn verschillende financiële regelingen vanuit de rijksoverheid voor het onderwijs. Gemeenten ontvangen ook uit verschillende regelingen financiën om tegemoet te komen aan de kosten die zij maken voor het nieuwkomersonderwijs. In dit overzicht richten we ons op de algemene financieringsstromen. Andere, lokale en regionale, subsidiestromen die ingezet kunnen worden voor het onderwijs aan nieuwkomers, zijn buiten beschouwing gelaten.

Voortgezet onderwijs
Als nieuwkomers onderwijs volgen op een school (regulier of eoa), heeft de school recht op aanvullende bekostiging voor nieuwkomers. De aanvullende bekostiging is bedoeld voor extra aandacht en ondersteuning voor nieuwkomers in de eerste 2 jaar. Sinds 1 januari 2026 start de tweejaarstermijn van de nieuwkomersbekostiging op de datum dat de nieuwkomer voor het eerst staat ingeschreven in het onderwijs. Eerder was dit vanaf het moment dat een nieuwkomer in Nederland geregistreerd werd. De aanvullende bekostiging bestaat uit een eenmalige subsidie (op aanvraag) voor de start van de eerste opvang aan nieuwkomers en een bedrag per nieuwkomer: de nieuwkomersbekostiging[4, 5].

Mbo
In het mbo is er geen aparte bekostigingsregeling voor nieuwkomers. Via een uitbestedingsregeling kan een mbo-instelling wel een eoa-traject aanbieden aan nieuwkomers die behoefte hebben aan vo-onderwijs in een mbo-omgeving. Hiervoor moet een mbo-instelling samenwerken met een vo-school. De nieuwkomer wordt dan in het vo ingeschreven. Op basis van de inschrijving, ontvangt de vo-school bekostiging voor de nieuwkomer. De vo-school besteedt het onderwijs vervolgens uit aan de mbo-instelling. In de praktijk betekent dit dat nieuwkomers hun volledige tweejarige eoa-traject op het mbo kunnen afronden. Over de financiering van deze trajecten maken de vo-school

[4] Aanvullende bekostiging nieuwkomers – informatie LOWAN: Nieuwkomersbekostiging - LOWAN
[5] Aanvullende bekostiging nieuwkomers – informatie DUO: Aanvullende bekostiging: Nieuwkomersbekostiging - Voortgezet onderwijs - DUO Zakelijk

en de mbo-instelling onderling afspraken. Deze constructies kunnen passend zijn voor leerlingen, maar de regelgeving rond uitbesteding is vaak complex. Daarnaast staan leerlingen idealiter ook ingeschreven op de opleiding waar ze onderwijs volgen.

Samenwerkingsverbanden
Nieuwkomers met een specifieke ondersteuningsbehoefte hebben, net als reguliere leerlingen, recht op middelen voor passend onderwijs vanuit het samenwerkingsverband. Bestrijden van taalachterstanden valt echter niet onder de extra ondersteuning.[6] De middelen voor passend onderwijs mogen wel ingezet worden als deze leerlingen naast hun taalachterstand een ondersteuningsbehoefte hebben die door het bevoegd gezag aangemerkt wordt als extra ondersteuning. Voor het terugdringen van taalachterstanden in het algemeen, dus ook voor nieuwkomers, zijn middelen voor onderwijsachterstandenbestrijding beschikbaar bij schoolbesturen en gemeenten.

Gemeenten
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting van nieuwkomersonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs geldt dat de gemeente de kosten voor het leerlingenvervoer vergoedt. De regelingen daarvoor verschillen per gemeente. Uit onderzoek [7] blijkt dat gemeenten ongeveer een kwart van de totale kosten voor nieuwkomersonderwijs uitgeven aan leerlingenvervoer. Het verschil in kosten tussen gemeenten hangt vooral af van de specifieke invulling van de regierol door gemeenten. Daarnaast kunnen gemeenten specifieke beleidskeuzes maken waardoor zij extra kosten maken. Dit geldt voor het primair en voortgezet onderwijs en de voorschoolse educatie. Gemeenten ontvangen verschillende middelen als tegemoetkoming in de kosten voor nieuwkomersonderwijs. Deze middelen bestaan uit specifieke uitkeringen, zoals het gemeentelijk onderwijsachterstandenbudget (GOAB), uitkeringen specifiek voor Oekraïense nieuwkomers en een vergoeding die door het COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers) wordt verstrekt (de OHBA-regeling).[8] De GOAB-middelen zijn bedoeld om onderwijsachterstanden in het algemeen aan te pakken en niet specifiek bedoeld voor nieuwkomers.

Randvoorwaarden – lokaal

Knelpunt: huisvesting
Een van de ervaren knelpunten is het gebrek aan geschikte onderwijshuisvesting. Een (tijdelijke) nevenvestiging moet binnen 3 kilometer van een vo-school worden gehuisvest, wat de mogelijkheden beperkt. Door onzekerheid in de bekostiging is het soms niet mogelijk om (op korte termijn) een onderwijslocatie te vinden. Door problemen met huisvesting is er niet altijd meteen een plek voor nieuwe nieuwkomers.

Mogelijke oplossing
- Structurele, vaste onderwijslocaties: voor het onderwijs zijn structurele onderwijslocaties, bijvoorbeeld op gemeentelijk of regionaal niveau, een oplossing. Dat maakt het ook mogelijk om afspraken te maken over aantallen leerlingen en over de financiering van de onderwijslocatie.

Knelpunt: leerlingenvervoer
Het leerlingenvervoer is niet overal op dezelfde manier ingericht, omdat gemeenten dit regelen en daarbij hun eigen afwegingskader hanteren. Dat kan betekenen dat nieuwkomers in dezelfde klas, maar uit verschillende gemeenten, op verschillende manieren (financieel) ondersteund worden. Dat kan ook betekenen dat nieuwkomers helemaal geen vergoeding ontvangen en niet naar school kunnen komen, omdat de kosten voor het vervoer te hoog zijn. Dit leidt tot verzuim en werkt belemmerend voor de motivatie van leerlingen om naar school te komen.

Mogelijke oplossingen
- Afspraken: gemeenten en COA maken afspraken over de kosten van het leerlingenvervoer, maar deze afspraken kunnen duidelijker en eenduidiger. Ook regionale afspraken en samenwerking kunnen hieraan bijdragen. Belangrijk is dat het vervoer vanaf de eerste schooldag goed is geregeld.

  'Gemeenschappelijk beleid van gemeentes om leerlingenvervoer te regelen voor nieuwkomers zou helpen om te voorkomen dat overal overlegd moet worden' - schoolbestuurder voortgezet onderwijs

- Plaatsing: houd bij de plaatsing in een opvang meer rekening met de fysieke afstand tot het onderwijs. Gemeenten en COA kunnen hier afspraken over maken.

Knelpunt: samenwerking
Er zijn veel partijen betrokken bij nieuwkomers en bij het onderwijs aan nieuwkomers, zoals het onderwijs (voortgezet onderwijs en mbo), gemeenten (vaak verschillende ambtenaren), en als het om amv'ers gaat, ook Nidos en het COA. Uit de gesprekken komt naar voren dat vaak onduidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is. Deze onduidelijkheid leeft niet alleen bij de verschillende partijen, maar ook bij de nieuwkomers zelf. Uit de gesprekken blijkt dat partijen verschillend aankijken tegen zowel hun eigen verantwoordelijkheden als die van de andere partijen.

'Ik denk dat dat wel echt iets is waar wij mee worstelen, omdat we daar verschillende taakopvattingen over hebben. Wij zien de rol van met name Nidos en COA als meer dan alleen opvang. Wij zien dat een voogd een bepaalde verantwoordelijkheid zou moeten nemen. Je hoeft geen ouder te zijn, maar je hebt wel een verantwoordelijkheid en moet aandacht hebben voor het welzijn van de jongeren. Wij zien dat de taakopvatting van met name COA en Nidos veel meer ligt op puur opvang verzorgen. Onze verwachting is dat zij ook meer in de verzorging en begeleiding van jongeren doen.' - gemeente

[6] Website Inspectie van het Onderwijs: Middelen passend onderwijs zijn niet bestemd voor bestrijding taalachterstanden (NT2) | Inspectie van het onderwijs
[7] Andersson, Elffers, Felix (2024). *Gemeentelijke kosten nieuwkomersonderwijs. Onderzoek naar gemaakte en beschikbare middelen.* Utrecht.
[8] Andersson, Elffers, Felix (2024). *Gemeentelijke kosten nieuwkomersonderwijs. Onderzoek naar gemaakte en beschikbare middelen.* Utrecht.

In de samenwerking is het ook belangrijk om vast te stellen wie de regie voert. Wie uiteindelijk de regie heeft over het onderwijs aan nieuwkomers verschilt per regio of gemeente. Daarnaast is de communicatie over (individuele) nieuwkomers niet altijd optimaal, waardoor andere partners soms laat geïnformeerd worden over bijzonderheden.

'Als leerlingen opeens verhuisden, werd dat niet doorgegeven. Daar moest je zelf achter komen.' – schoolbestuur vo

De samenwerking en afstemming is te vaak afhankelijk van personen. Mensen springen soms in gaten waar ze formeel geen taak hebben, waardoor verschillen en onduidelijkheden ontstaan. De frequent wisselende personeelsbezetting en de hoge *case load* bij bijvoorbeeld Nidos vonden de gesprekspartners belemmerend.

'Voor deze jongeren hangt het ervan af wie je voogd is en op welke ISK je terechtkomt. Zit je bij die zorgcoördinator die wel op vrijdagmiddag nog dingen doet, of zit je bij de zorgcoördinator die zegt: "Nee sorry, ik werk niet op vrijdag?' - gemeente

Mogelijke oplossingen

- Regievoerder: het is belangrijk dat er een duidelijke regievoerder is, bijvoorbeeld de gemeente.
- Samenwerking gemeenten: onze gesprekspartners vinden het belangrijk dat gemeenten in de regio samenwerken als het gaat om nieuwkomersonderwijsbeleid, leerlingenvervoer en huisvesting.
- Eenduidige afspraken: eenduidige afspraken over wie waarvoor verantwoordelijk is, helpen. Het is belangrijk om deze afspraken ook vast te leggen in bijvoorbeeld een convenant. Het gaat hierbij om zowel lokale als regionale afspraken. Niet alleen afspraken tussen de eoa's, mbo-instellingen en gemeenten, maar ook afspraken met andere betrokken partijen zijn nodig. Door duidelijke afspraken te maken met COA en Nidos worden taken duidelijker belegd.
- Evaluatie van de afspraken: daarnaast is het belangrijk om de afspraken structureel te evalueren en om elkaar aan te spreken op de afspraken die zijn gemaakt.
- Informatie aan nieuwkomers: communicatie over de afspraken en verantwoordelijkheidsverdeling moet ook voor de nieuwkomers duidelijk zijn. Daarbij helpt het als in de afspraken wordt opgenomen wie het juiste aanspreekpunt is voor de nieuwkomers.

Onderwijs

Knelpunt: personeel
Docenten worden de sleutelfiguren genoemd. Hun toewijding en betrokkenheid bij de nieuwkomers, evenals hun expertise van de doelgroep en kennis van de mogelijkheden om door te stromen naar het mbo worden als positief ervaren. Gesprekspartners geven aan dat fluctuaties in de bekostiging van nieuwkomersonderwijs ertoe leiden dat zij geen langetermijnpersoneelsbeleid kunnen voeren. Het gevolg hiervan is dat zij NT2-docenten weinig zekerheid kunnen geven. Hierdoor hebben zij te maken met personeelstekorten, los van de algemene personeelstekorten in het onderwijs en de beperkte expertise met betrekking tot de doelgroep.

Mogelijke oplossingen

- Stabiliteit personeelsbeleid: een stabiele bekostiging (zie *Bekostiging*) kan een school of mbo-instelling helpen om docenten een langduriger arbeidscontract te bieden waardoor er minder personeelswisselingen zijn.
- Professionalisering: hierbij gaat het om (bij)scholing van docenten die geen NT2-bevoegdheid hebben. Daarnaast is het belangrijk om te zorgen voor structurele aandacht voor diversiteit en inclusie in iedere school en voor culturele sensitiviteit en trauma-competenties.

Knelpunt: passende plek
Na het onderwijs in de eoa is het de bedoeling dat nieuwkomers doorstromen naar het reguliere onderwijs. Het taalniveau en de schoolse vaardigheden van de nieuwkomers zijn niet altijd voldoende om op een passend niveau in te stromen. Daarnaast spelen soms andere problemen, zoals trauma's een rol. Dat betekent dat er nieuwkomers zijn die niet op de voor hen best passende vervolgplek terechtkomen, bijvoorbeeld op een lager niveau dan cognitief gezien bij hen past.
Gesprekspartners uit het onderwijs geven aan dat het resultatenmodel van de inspectie niet bevorderend werkt om nieuwkomers een passende plek te geven. Scholen zijn huiverig om afgerekend te worden als zij een nieuwkomer kansrijk plaatsen en het toch niet lukt om de nieuwkomer op dat niveau uit te laten stromen. Daarnaast ervaren zij dat wet- en regelgeving hen belemmert om maatwerktrajecten aan te bieden. Binnen de huidige wet- en regelgeving en de sectorwetten (zie kader) zijn meer mogelijkheden om maatwerktrajecten te creëren voor nieuwkomers dan scholen ervaren. Recent is het onderwijsresultatenmodel aangepast: nieuwkomers worden vier jaar buiten het model gehouden.

Mogelijke oplossingen

- Intake in eoa en mbo: een goede intake zorgt ervoor dat nieuwkomers sneller op de juiste plek terecht komen. We hebben verschillen gehoord in de manier waarop de intake plaatsvindt. Als het mbo en het voortgezet onderwijs hierin samen optrekken, is de kans groter dat de nieuwkomers goed worden geplaatst.

  'We werken nu aan de stroomlijning met de ISK-scholen om de aanmelding gezamenlijk te doen, zodat wij de aanmelding eerder krijgen en zodat nieuwkomers hier ook terechtkomen als ze NT2-ondersteuning nodig hebben.' – gesprekspartner mbo

- Vaste inschrijfprocedure in eoa en mbo: er valt veel administratieve winst te behalen met meer kennis en kunde over de inschrijving. Met een goede inschrijfprocedure komen de nieuwkomers beter in beeld. Dat kan ook helpen om de nieuwkomers op een passende plek te krijgen.

- Startcollege: een extra taaltraject voorafgaand aan het mbo kan een oplossing zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een pre-(entree/mbo) traject of een startcollege. Daarna kan een intake volgen om de nieuwkomer op de meest passende opleiding te plaatsen. Dat kan dan ook mbo-2, -3 of -4 zijn.
- Taalonderwijs in mbo: binnen het mbo is behoefte aan meer uren taalonderwijs. Het zou helpen als nieuwkomers langer over hun opleiding zouden kunnen doen, zodat zij tijdens hun opleiding meer tijd kunnen besteden aan het leren van de Nederlandse taal.
- Taal buiten school: nieuwkomers leren niet alleen taal in de klas via een methode, maar ook informeel en buiten school, zoals via andere jongeren op een sportclub of tijdens werk of stage. Een voorbeeld is de inrichting van een bistro op school waar ook mensen uit de buurt komen, zodat nieuwkomers leren om taal doelmatig te gebruiken. Eén van de nieuwkomers met wie wij spraken, gaf ook aan dat vooral oefening helpt om een taal te leren. Ook taal- en activiteitenaanbod op zomerscholen kunnen oplossingen zijn.

  'Oefening baart kunst. Studenten kunnen beter naar buiten gaan en wat gaan kopen. Praat met de persoon die aan de kassa zit. Praat met iemand.' - nieuwkomer

- Maatwerktrajecten vo-mbo: er zijn meer mogelijkheden om maatwerktrajecten te organiseren die aansluiten bij de situatie van individuele nieuwkomers. Een voorbeeld dat tijdens de gesprekken aan de orde kwam, was dat het voortgezet onderwijs het taalonderwijs verzorgt, de gemeente de begeleiding naar werk organiseert en het mbo voor de praktijkverklaringen zorgt, waardoor er voor de nieuwkomer een individueel arrangement kan worden samengesteld.
- Combi leren – werken: nieuwkomers de kans geven om te werken in combinatie met leren, zien onze gesprekspartners als een belangrijke oplossing voor meerdere knelpunten. Er zouden meer leer-werkarrangementen (duale trajecten) moeten komen. Dit zou ook mogelijk moeten zijn voor jonge niet-statushouders die nu niet mogen werken. Als een nieuwkomer een te laag taalniveau heeft, sluit een opleiding in de beroepsbegeleidende leerweg beter aan dan een opleiding in de beroepsopleidende leerweg, omdat een nieuwkomer de taal daar ook kan leren op de werkvloer. Een voorbeeld daarvan is de samenwerking tussen de volwasseneneducatie en een leerbedrijf. Daarin is een apart programma voor jongeren vormgegeven waarin 4 dagdelen taal- en 3 dagdelen praktijkonderwijs wordt aangeboden in het leerbedrijf.
- Resultatenmodel inspectie: het is belangrijk dat scholen zich goed laten informeren over hoe en wanneer de resultaten van de nieuwkomers worden gewogen in het resultatenmodel van de inspectie (het resultatenmodel van de inspectie).

Knelpunt: verzuim

Over het specifieke verzuim van nieuwkomers zijn geen betrouwbare gegevens beschikbaar. Maar veel gesprekspartners geven aan dat zij verzuim als een probleem ervaren, met name verzuim en uitval onder amv'ers. Uit de gesprekken blijkt dat het verzuim meerdere oorzaken heeft. Enerzijds is dat de afstand van woonplaats naar school en de soms gebrekkige vergoeding van vervoerskosten. Anderzijds ontbreekt vaak het toekomstperspectief van de nieuwkomers in Nederland en dat werkt gebrek aan motivatie in de hand. Het is voor hen lange tijd onduidelijk of zij in Nederland kunnen blijven, waardoor zij het nut van een Nederlands diploma niet altijd inzien. Daarnaast benoemden de gesprekspartners dat nieuwkomers langere tijd onderweg zijn geweest en ook in hun jeugd niet altijd onderwijs gevolgd hebben. Nieuwkomers zijn soms afkomstig uit landen met een andere blik op het belang van onderwijs of met een ander onderwijssysteem waardoor het volgen van onderwijs voor hen niet vanzelfsprekend is. Ook gebrek aan een vaste basis door het grote aantal verhuizingen (en daarmee de wisselingen van huis, begeleider en school) geeft nieuwkomers een gevoel van onzekerheid over de toekomst. Ten slotte hebben nieuwkomers ook een financiële reden om niet naar school te gaan, bijvoorbeeld omdat zij geld willen verdienen voor het gezin in het thuisland. Deze reden kan er bij deze kwetsbare groep voor zorgen dat zij in de criminaliteit terechtkomen en niet meer naar school gaan.

Mogelijke oplossingen

- Begeleiding en ondersteuning: binnen het onderwijs verhoogt stabiele begeleiding de motivatie van nieuwkomers. Dat kan onder andere met voldoende formatieve ruimte voor ondersteuning en mentoraat. Een ander voorbeeld dat gesprekspartners noemen zijn begeleiders of ervaringsdeskundigen die de taal van de nieuwkomers spreken. Zij kunnen helpen bij de begeleiding van de nieuwkomers in de Nederlandse samenleving. Scholen hebben een duidelijk aanspreekpunt nodig als er problemen zijn. Dat kan een jeugdbeschermer zijn of een locatiemedewerker van het COA. Soms heeft Nidos of het COA een contactpersoon in de school. Dat kan ook helpend zijn. Een schoolaanwezigheidsteam in de school kan helpen tegen uitval.
- Inzet leerplichtambtenaar: in sommige gemeenten heeft de leerplichtambtenaar een rol in de verzuimpreventie. Een voorbeeld hiervan is een speciale leerplichtambtenaar voor amv'ers, die preventief contact onderhoudt met de amv'ers. Deze ambtenaar komt op de opvanglocatie en spreekt de nieuwkomers regelmatig, waar mogelijk in de taal van het land van herkomst. Daarnaast geven de gesprekspartners aan dat er goede ervaringen zijn met een regionale leerplichtambtenaar die de verantwoordelijkheid op zich neemt voor de hele regio.

  'We zijn in september gestart de ISK-leerplichtambtenaar, oftewel de amv-leerplichtambtenaar. [...] Om een voorbeeld te geven: in plaats van de jongens uit te nodigen op het stadsloket, kom ik zelf naar de COA-locatie toe en voer ik de gesprekken. [...] Op een gegeven moment herkennen die jongens mij ook. Ze spreken me weleens aan: hoi mevrouw, ik ga naar school! Of: dank je wel dat je dit hebt geregeld!' - gemeente

- Jongerenwerk: jongerenwerkers kunnen een rol spelen bij het terugdringen van het verzuim. Hetzij door nieuwkomers aan te spreken op straat, hetzij in de school. Het is belangrijk dat de jongerenwerker goed contact heeft met de nieuwkomer en dat de nieuwkomer zich veilig voelt bij deze gesprekspartner.
- Combi leren – werken: de combinatie van leren en werken is ook een oplossing om het verzuim te verminderen. Werk (of betaalde stage) geeft de nieuwkomers een toekomstperspectief en meer financiële ondersteuning.

Hoofdlijnen van het wettelijk kader voor het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder

Algemene wet- en regelgeving

Nieuwkomers hebben net als alle andere jongeren in Nederland recht op onderwijs.[9] [10] [11] De Leerplichtwet[12] geldt voor nieuwkomers van 16 jaar en ouder. Zij moeten tot het moment dat zij 18 jaar zijn, voldoen aan de startkwalificatie-eis. Voor de inhoud van het onderwijs aan nieuwkomerskinderen is geen specifieke wet- en regelgeving.[13] Dat betekent dat de sectorwetten, zoals de Wet voortgezet onderwijs (WVO)[14] en de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)[15] ook voor de nieuwkomers gelden. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de uitvoering van deze sectorwetten, ook als het gaat om het onderwijs aan nieuwkomers.

Wet- en regelgeving voor nieuwkomers
Er zijn regels die specifiek voor nieuwkomers gelden. Volgens Europese wetgeving is geregeld dat minderjarige asielzoekers binnen 2 maanden nadat zij in Nederland zijn aangekomen naar school moeten.[16] Volgens de Vreemdelingenwet (2000)[17] hebben ook jongeren die niet rechtmatig in Nederland verblijven recht op onderwijs. Dit is opgenomen in de onderwijssectorwetten. Daarnaast is in de Wet inburgering[18] nog een onderwijsroute geregeld met taalschakeltrajecten voor nieuwkomers met een asielstatus die ouder zijn dan 18 jaar. In de taalschakeltrajecten worden inburgeraars voorbereid op instroom in het Nederlandse beroeps- en hoger onderwijs. De taalschakeltrajecten zijn aangewezen als opleidingen educatie die vallen onder de WEB.

Transities
In de gesprekken die wij voerden kwam naar voren dat transities kwetsbare onderwijsmomenten zijn voor nieuwkomers: de start van het onderwijs in Nederland, de overgang van de eoa naar regulier funderend onderwijs of overgang naar mbo (en in sommige gevallen ho). Ook het bereiken van de 18-jarige leeftijd is zo'n markerend moment, vooral voor amv'ers, omdat de voogdij dan wegvalt en zij moeten verhuizen. Ze zijn niet alleen markerend, maar maken de jongere ook kwetsbaar en vragen om aandacht en begeleiding.

Mogelijke oplossingen
- Uitwisseling eoa en mbo: betere uitwisseling tussen eoa en mbo is wenselijk, zowel op leerling-/studentniveau als op het niveau van de doorlopende leerlijnen. Hiervoor zijn duidelijke afspraken nodig.

  'We willen naar een gezamenlijk advies streven en dat gebeurt nog niet overal. We willen met z'n vieren besluiten – de vertrekkende en ontvangende school, de ouders, studenten en de betrokken netwerkpartijen – wat op dit moment het best passende traject is.' - mbo

- Begeleiding: de begeleiding naar het vervolgonderwijs moet beter. Een voorbeeld dat ook in Nederland zou kunnen werken zijn de vervolgschoolcoaches zoals deze in België worden ingezet. Deze coaches spelen niet alleen een rol als het gaat om de begeleiding, ondersteuning en opvolging, maar ook bij de expertise-overdracht en -opbouw in het regulier onderwijs[19].
- Samenwerking: door betere samenwerking kan de afstemming over de overgang naar meerderjarigheid verbeteren (zie ook *Samenwerking*).

Kwaliteit van het nieuwkomersonderwijs

Net zoals alle leerlingen, verdienen nieuwkomers goed onderwijs. Zoals al eerder beschreven (zie kader: Hoofdlijnen van het wettelijk kader voor het onderwijs aan nieuwkomers van 16 jaar en ouder) moet het onderwijs voor nieuwkomers aan dezelfde eisen voldoen als ander onderwijs. De eisen waar goed nieuwkomersonderwijs aan moet voldoen, komen daarom in grote mate overeen met de eisen waaraan al het onderwijs moet voldoen.

Nieuwkomers verschillen op één belangrijk kenmerk van leerlingen in het reguliere onderwijs en dat is dat ze de Nederlandse taal niet beheersen. Het nieuwkomersonderwijs is dan ook vooral gericht op het aanleren van de Nederlandse taal en de kennismaking met het Nederlandse onderwijssysteem. Het doel is om het taalniveau van de leerlingen op een niveau te krijgen dat doorstroom naar een bij de leerling passend niveau in het reguliere onderwijs mogelijk maakt. Daarvoor zijn een aantal randvoorwaarden van belang, zoals de doorlopende ontwikkelingslijn, tijdige toegang tot onderwijs, zo min mogelijk verhuizingen en een veilige sfeer op school (zie voor een verdere uitwerking van deze randvoorwaarden het technisch rapport).

Naast de verplichting dat er bevoegde NT2-docenten zijn, zijn er voor de onderwijskwaliteit en het onderwijsproces een aantal andere factoren belangrijk:
- Maatwerk
- Doorstroom naar regulier onderwijs
- Goede ondersteuning van de nieuwkomers

[9] Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 1952, artikel 2. Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en fundamentele vrijheden
[10] Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, 2000, artikel 14. Handvest van de grondrechten van de Europese Unie
[11] Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, 1989, artikel 28. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)
[12] Leerplichtwet 1969. wetten.nl - Regeling - Leerplichtwet 1969 - BWBR0002628
[13] Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen werkt aan specifieke regelgeving voor het onderwijs aan nieuwkomersleerlingen: Integratiebeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal
[14] Wet voortgezet onderwijs, 2020. wetten.nl - Regeling - Wet voortgezet onderwijs 2020 - BWBR0044212
[15] Wet educatie en beroepsonderwijs, z.d.. wetten.nl - Regeling - Wet educatie en beroepsonderwijs - BWBR0007625
[16] Richtlijn 2024/1346 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking), 2024, artikel 16. Richtlijn (EU) 2024/1346 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming
[17] Vreemdelingenwet, 2000, artikel 10, tweede lid. wetten.nl - Regeling - Vreemdelingenwet 2000 - BWBR0011823
[18] Wet inburgering 2021, 2021, artikel 8. wetten.nl - Regeling - Wet inburgering 2021 - BWBR0044770
[19] Vlaamse onderwijsraad (2025). *Sterk onthaalonderwijs door verbinding. Advies over visie en praktijk voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs.* Brussel: Vlaamse Onderwijsraad.

Zowel uit ander onderzoek[20] als uit de gesprekken die wij voerden bleken bovenstaande belangrijke onderdelen knelpunten te zijn in het nieuwkomersonderwijs.

Aanbevelingen

De knelpunten in het onderwijs voor nieuwkomers van 16 jaar en ouder zijn niet alleen in het onderwijs op te lossen. Daarvoor zijn ook maatregelen nodig in andere domeinen dan het onderwijs, zoals in de asielketen en in de lokale samenwerking. Hieronder doen we een oproep aan verschillende betrokkenen. Belangrijk is om deze oproep in samenhang te zien als een combinatie van oplossingen in een integraal plan om deze jongeren te kwalificeren met oog voor hun persoonlijke en sociale ontwikkeling, hun welbevinden en bestaande arbeidstekorten. We roepen de betrokken partijen op om gezamenlijk de aanbevelingen vorm te geven.

Voortgezet onderwijs en mbo

- Benut de mogelijkheden om een plek te creëren voor nieuwkomers in het onderwijs die past bij hun cognitieve mogelijkheden, los van hun taalniveau. De huidige wet- en regelgeving geeft daar ook mogelijkheden voor. Maak gebruik van ervaringen die er al zijn. Gebruik de kennis van LOWAN, MBO raad en VNG.
- Zorg ervoor dat de nieuwkomers van 16 jaar en ouder goed in beeld blijven. Dat kan door een goede warme overdracht en continuïteit in begeleiding. Onderzoek of hierbij gebruik gemaakt kan worden van doorstroomcoaches, bijvoorbeeld in dienst van gemeenten, zowel bij de doorstroom naar het vervolgonderwijs als in het geval van verhuizingen. Zorg voor een goede intake en inschrijfprocedure, waarbij eerste opvang anderstaligen (eoa) en mbo samenwerken, zodat er ook geen tijd verloren gaat bij de overgang.
- Sluit als mbo aan bij het verplichte overleg over nieuwkomersonderwijs en de doorgaande lijn.

Gemeenten

- Pak je regierol, ook als het gaat om nieuwkomers van 16 jaar en ouder en het mbo. Betrek het mbo bij het verplichte overleg over onderwijs en doorgaande lijn en maak daar met het mbo afspraken over. Bespreek het nieuwkomersonderwijs in de LEA (Lokale Educatieve Agenda) en het liefst in de REA (regionale educatieve agenda) om samenhang te creëren binnen het onderwijs in de regio. Maak daarin ook afspraken over de doorgaande lijn en de (warme) overdracht van jongeren naar vervolgonderwijs, bijvoorbeeld in de vorm van doorstroomcoaches of (regionale) brugfunctionarissen zoals in andere vormen van onderwijs ingezet worden (bijvoorbeeld in de voor-en vroegschoolse educatie).
- Regel tijdig passende, op de lange termijn gerichte onderwijshuisvesting, indien nodig in samenwerking met gemeenten in de regio. Zorg daarbij ook voor praktijklokalen. Betrek de afdeling leerplicht van de gemeente nadrukkelijk als ketenpartner bij beleid rond schoolgang en in- en doorstroom. Zorg voor afstemming met leerplicht tussen verschillende gemeenten in de regio en maak eenduidige afspraken rond (financiële) verantwoordelijkheid rondom vervoer.

Onderwijs, gemeenten en regiocoördinatoren

- Deel expertise over nieuwkomersonderwijs op alle niveaus (lokaal, regionaal en landelijk). Er zijn verschillende manieren om het onderwijs in te richten. Men kan nog veel van elkaar leren, maar men vindt elkaar niet altijd. De regiocoördinatoren van OCW kunnen hier een rol in hebben. Ook initiatieven van het ministerie van OCW rond de doorstroompunten kunnen hierbij ondersteunend zijn[21].

Onderwijs, gemeenten, COA en Nidos

- Versterk de onderlinge samenwerking, bijvoorbeeld via lokale en provinciale regietafels. Daarbij is het belangrijk om alle betrokken partners aan tafel te hebben. Denk daarbij naast de onderwijspartners in voortgezet onderwijs (vo) en mbo en gemeenten ook aan de regiocoördinatoren van het ministerie van OCW en ketenpartners als het COA en Nidos. Maak duidelijke afspraken en leg die vast, bijvoorbeeld in convenanten. Evalueer op structurele basis en maak op basis van die evaluaties aanpassingen ter verbetering. Betrek daarbij de verdeling van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de afspraken. Deze opdracht past bij de regierol van gemeenten, maar vraagt ook inzet van de andere partners.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

- Minimaliseer het aantal verhuizingen en opvang in de (crisis)noodopvang. Als verhuizingen onvermijdelijk zijn, zorg er dan voor dat de jongeren zoveel mogelijk in de gemeente of in de regio kunnen blijven, zodat de schoolgang zo min mogelijk wordt onderbroken en een warme overdracht van de jongere binnen de regio georganiseerd kan worden. In de provincie Utrecht zijn hier goede ervaringen mee opgedaan bij de regionale amv-tafel[22].
- Maak het mogelijk voor jonge niet-statushouders om te werken. Zo kunnen zij werk en opleiding combineren en kan beter maatwerk worden geleverd.

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

[20] Zie onder andere onderzoek van de Algemene Rekenkamer, SEO en Inspectie van het Onderwijs.
Algemene Rekenkamer (2024). *Verantwoordingsonderzoek Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII). Rapport bij het jaarverslag 2023*. Den Haag. Rapport bij het Jaarverslag 2023 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)
SEO (2022). *Nieuwkomers in het primair en voortgezet onderwijs*. Amsterdam. Nieuwkomers in het primair en voortgezet onderwijs.
Inspectie van het Onderwijs (2026). *Staat van het Onderwijs 2026*. Utrecht. https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/2026/04/15/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2026
[21] Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2025). Een betere start voor kinderen met Nederlands als tweede taal. Brief aan de Tweede Kamer. Den Haag.
[22] Toezicht Sociaal Domein (2026). *Samen leren, samen leven – gemeente Amersfoort*. Utrecht. Onderwijs en participatie van amv'ers - gemeente Amersfoort | Toezicht Sociaal Domein

- Onderzoek of een hybride bekostigingsmodel mogelijk is, zie ook Berenschot (2024).[23] In dit model wordt voorzien in een vaste bekostiging voor scholen en instellingen die onderwijs aan nieuwkomers verzorgen. Daarnaast is er een aanvulling per nieuwkomer.
- Zorg ervoor dat gemeenten niet alleen de regierol hebben voor de onderwijsroute en de taalschakeltrajecten, maar ook voor het nieuwkomersonderwijs in het mbo. De overleg- en afsprakenplicht voor gemeenten is nu alleen gericht op het funderend onderwijs en niet op de periode daarna.
- Betrek het mbo bij de lopende wetswijziging.

Vervolg

Bij dit onderzoek hebben we ervaren dat uitwisseling tussen het voortgezet onderwijs, mbo en gemeenten toegevoegde waarde heeft. Gesprekken met mbo-instellingen gaven ook informatie over het onderwijs op de eoa en andersom. Gesprekken met betrokkenen uit het onderwijs gaven aanvullende informatie over het functioneren van gemeenten en de gesprekken met gemeenten gaven inzichten in het functioneren van het nieuwkomersonderwijs. Deze ervaringen kunnen we ook gebruiken binnen het toezicht op nieuwkomersonderwijs, waarmee we betrokkenen beter kunnen aanspreken op hun verantwoordelijkheden.

Andere recente onderzoeken

Toezicht Sociaal Domein (2026). *Samen leren, samen leven. Onderwijs en participatie van amv'ers*. Utrecht. Onderwijs en participatie van amv'ers - eindrapport | Toezicht Sociaal Domein

Inspectie van het Onderwijs (2026). *Het recht op onderwijs en een ononderbroken ontwikkeling*. Utrecht. Rapport Het recht op onderwijs en een ononderbroken ontwikkeling | Inspectie van het onderwijs

Colofon

Foto voorpagina: Joyce van Belkom

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
© Inspectie van het Onderwijs | september 2026
Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden van de website van de Inspectie van het Onderwijs
www.onderwijsinspectie.nl
Ook het technisch rapport is te vinden op de website van de Inspectie van het Onderwijs.

[23] Berenschot (2024). Toekomstverkenning onderwijs aan nieuwkomers. Rapportage over Fase II; landelijke dialoog over oplossingsrichtingen. Utrecht. Toekomstverkenning onderwijs aan nieuwkomers